

Hvis Hr. H. N. havde fulgt eller kunnet følge »Kvindesagen«s Historie, blot herhjemme, fra dens Begyndelse for noget over et halvt Hundrede Aar siden, vilde den ærede Forfatter rimeligvis ligesom den, der skriver disse Linjer, være kommet til Overbevisning om, at denne Sag staar i en saa inderlig Sammenhæng med Kulturudviklingen, at den ikke standses af nogen Theori eller lader sig afvise paa noget af dens Trin ved Tilkendegivelsen af et foreløbig magthavende Flertals Vilje Begge kan gøre Skade ved at hæmme dens Fart; ingen af dem kan slaa den ned.

At paavise dette gennem Kvindesagens Historie ligger imidlertid udenfor de efterfølgende Bemærkninger Ramme, der kun omfatter det enkelte Spørgsmaal, hvorvidt den af Hr. H. N. fremsatte Theori er velbegrunderet eller ikke.

Til en Undersøgelse heraf kan der være nogen Tilskyndelse, for det første fordi Indlæggets Form er vel skikket til at virke overbevisende paa mange væklende og vække Betænkelighed og Tvivl hos adskillige af Kvindestemmerettens Tilhængere. Den har nemlig den Overbevisningens Varme, der river med, den Abstraktionens Overlegenhed, som indgyder Ærefrygt for Lærdommen, og endelig den docerende Myndighed, der ofte virker til Underkastelse under Autoriteten.

For det andet løber Indlægget ud i Følgeslutninger — fuldkommen rigtige forøvrigt som overhovedet Forfatterens Konklusioner — hvis Alvor maner til Eftertanke. Hvis det virkelig er saa, at Kvindernes Stemmeret vil »fremskynde den Visnen i Toppen, der er det moderne Samfunds store Fare«, og at »Saften og Kraften vil forsvinde, medens alt tilsyneladende gaar sin vante Gang«, ja saa er Kvindevalgretten ikke et Led i Kulturudviklingen, saa maa og kan der træffes kraftigere Foranstaltninger til Samfundets Redning. De behøver ikke at have Form af Lord Robert's Kvindelejlre i Transvaal; vi fører jo ikke Krig med Kvinder og Børn. Det er nok i al Fredelighed at hen-vise Kvinderne, ligesom Naturen gør

det — NB. efter Forfatterens Opfattelse — til Barnekammeret. Saa maa jo alt blive godt.

Men, fristes man til at spørge, er der da ikke et eneste Land, hvor Mændene har været saa forstandige og fremsynede at gøre det? — Jo! Tyrkiet, for blot at holde os til vor egen Verdensdel. Skulde vi da have taget Fejl, alle vi, der enstemmig kalder Tyrkiet »Den syge Mand«? Næppe.

Kvindernes Deltagelse i det offentlige Liv er altsaa ikke den Faktor, der skal til, for at bringe Saften og Kraften i et Samfund til at forsvinde. Det kan Mændene godt besørge alene. Havde det kunnet paavises, at Tyrkiets Visnen i Toppen, dets Hentørring og dets Svækkelse begyndte, da Kvinderne fik Valgret, hvilken ypperlig Støtte vilde det ikke have været for Hr. H. N.'s Paastand om det fordærlige i Kvindevalgretten. Nu er Virkningen lige den modsatte. Den ærede Forfatter er steget til en Højde, hvortil det er betænkeligt at følge ham. Sæt at Stil-ladset ikke kunde bære flere end ham alene. En stille Tvivl har grebet os om hans Præmissers Holdbarhed.

Lad os undersøge dem, idet vi stiller os paa de samme tre Synspunkter, hvorfra Forf. har fundet dem: Kvindernes Natur, Kvinderne i Sammenligning med Mændene og Mændenes Syn paa Kvindevalgretten.

Om Kvindernes Natur hedder det i Indlægget:

»Kvinderne er *Barnefødesker* i fysisk og aandelig(!) Betydning«. Hermed har Forf. udtømt Begrebet »Kvinderne«; thi han fortsætter:

»Man maa aldrig have fulgt en Kvinde under Svangerskab og Fødsel ... for at kunne tiltro hende samme Evne til at tage Del i det offentlige Liv som Manden«. Hertil er først at bemærke, at den ærede Forf. dog vel næppe vil paastaa, at han har iagttaget alle Kvinder under de nævnte Forhold; men det ligger der rigtignok i Ordet »aldrig«. Maaske har Forf. glemt den gamle Læresætning: Man maa aldrig sige aldrig; thi han gentager:

(Man maa) »aldrig have set, hvor stærkt det tager paa hende« o. s. v.

Begge Paastande maa staa for Forf.'s Regning. Erfaringen stadfæster dem ikke. Barnefødsel i Dølgmaal, som jo kan hænde nu og da, bidrager heller ikke til at gøre den sidste af de to Paastande almenlydig.

»Svangerskabet og det første Aar efter Fødslen«, siger Forf., »er praktisk talt tabt for hende«. Spørger man sin egen Erfaring, om dette er rigtigt, vil den sikkert svare, ja stundom, men absolut ikke i Reglen. For hvert Tilfælde, der taler for Hr. N.'s Postulat, er der snarere ti end ét, der taler imod det.

Paastanden om hendes naturlige medfødte Ret til politisk Ligestilling med Manden afviser Forf. med følgende:

»Medfødte Rettigheder, som Naturen ... sætter ud af Kraft for Flertallet af Kvinderne i deres bedste Aar«. Er der ikke et lille Stænk af Overlegenhed heri, der virker komisk, hvis Statistiken skulde vise, at Kvinder med mindre-aarige Børn er i afgjort Minoritet. Det var jo dog muligt, at den viste det. Imidlertid er Forf. paa dette Punkt imødekommende. Han har aflagt det ubetingede »aldrig«, »enhver(sic) ved«, o. l. og taler her om »Flertallet«. Han indrømmer altsaa, at der dog er et Mindretal, over hvis medfødte Rettigheder (udover Retten til Barnefødsler) Naturen holder sin skærmende Vinge. Dette Mindretal — mon ikke Statistiken alligevel skulde vise, at det var et Flertal, hvis Forf. saa den rigtig efter — det er de barnløse Kvinder og Kvinder med voksne Børn. Heller ikke dette Mindretal (Flertal?) ønsker Forf., at der gives Valgret for dens »principielle Følgers« Skyld.

»Den vil«, siger Forf., »friste netop de Kvinder, som for Slægtens Skyld helst maatte forplante sig, bort fra deres naturlige Opgave«.

Tør man nu ogsaa i Almindelig forudsætte, at evnerige Mødre faar evnerige Børn, eller at de evnerige Mødre gennem Opdragelsen vil kunne fremkalde Evner, som Naturen ikke har nedlagt Spiren til hos Børnene? Næppe. Men lad os ikke afbryde Forf.'s digteriske Flugt.

»Det kommer til en Kamp mellem